

Trebuie să vă mărturisesc ca elev și utilizator de dispozitive electronice și internet că așa-zisa dependență de tehnologie nu este datorată doar posibilităților oferite de aceasta, ci și nemulțumirilor din viața off-line. Tehnologia este ”umbrela” ce ne protejează de realitate și ne transformă în persoane dependente de viața pe care ne-am creat-o în paralel cu cea care ne-a fost oferită și sculptată de societatea în care trăim.

Fie că ne-am făcut prieteni care necunoscându-ne în viața reală nu ne pot judeca după hainele pe care le purtăm, după situația familială, după notele obținute la școală sau chiar după aspectul fizic (acesta putând suferi modificări cu ajutorul instrumentelor și aplicațiilor ce ne ascund imperfecțiunile și ne oferă aspectul dorit), fie că un joc ne dă sentimentul de împlinire făcându-ne să credem că suntem folositori, că avem talent și abilități înnăscute, ceea ce furnizează o doză de stimă provenită atât de la propria persoană, cât și de la ceilalți jucători, fie că profilurile de pe anumite rețele de socializare ne oferă o nouă identitate care vine la pachet cu o nouă șansă de a fi acceptat, noi, elevii ne vom afunda în lumea în care greșelile pot fi șterse cu un singur click și totul poate fi luat de la capăt. Fără a putea controla acest fenomen suntem îndepărtați de realitate.

Deoarece legile și pedepsele nerespectării lor aparțin domeniului realității, în subconștientul nostru acestea devin abstracte și lipsite de o valoare plauzibilă rațiunii tânărului modern care depășește limita situațiilor valide, adoptând modelul poveștilor din mediul on-line în care infracțiunile sunt considerate normale, cool și greu de pedepsit (sau pedepsele sunt considerate iraționale sau prea aspre).

Deși, nu ne gândim să comitem o acțiune la limita legii sau că suntem expuși la a deveni victime ale cyberbullyingului, că datele noastre cu caracter personal pot fi divulgate cu rea-credință, că putem fi șantajați, constrânși sau manipulați să trimitem materiale foto-video ce pot pune în pericol reputația noastră sau a altor persoane, aceste pericole ne pasc în orice moment. Considerându-ne ”puși la adăpost” de distanța fizică excludem, vehement, probabilitatea de a fi atacați sau puși în situația de a realiza acțiuni cu repercusiuni inimaginabile.

În cele ce urmează doresc să vă prezint câteva dintre cele mai frecvente și controversate fapte ce au loc în mediul on-line și vizează minorii:

Una dintre cele mai răspândite infracțiuni din mediul on-line este împărtășirea conversațiilor private prin intermediul capturilor de ecran. Art. 28 din Constituția României prevede că „secretul scrisorilor, al telegramelor, al altor trimiteri poștale, al convorbirilor telefonice și al celorlalte mijloace legale de comunicare este inviolabil”(Constituția României). De asemenea, un alt document întărește gravitatea faptei și o pedepsește: „, Art. 302 din Codul Penal prevede faptul că divulgarea fără drept a conținutului corespondenței se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă. Fapta se sancționează mai asupra (închisoare de la 3 luni la 2 ani sau amendă) dacă comunicarea a fost interceptată (de exemplu, prin screenshot/printscreens) și divulgată către public sau către o altă persoană.(www.legalup.ro)”. Ca o cireasă de pe tort, pe lângă răspunderea penală, făptașul poate fi amendat (conform unor condiții) pentru încălcarea GDPR - General Data Protection Regulation. Ceea ce este important de menționat este că legile vin cu particularitățile lor existând cazuri în care divulgarea conversațiilor private este permisă (dovedirea săvârșirii unei infracțiuni, interes public superior prejudiciilor aduse persoanei vătămate).

O altă infracțiune des întâlnită este cyberbullyingul. Fie agresori, fie victime, adolescenții sunt o pradă ușoară a mreжелor bullyingului, iar atunci când acesta are loc în mediul on-line, deși este exclusă violența fizică, este la fel de periculos. Printre formele de cyberbullying se numără: „, răspândirea minciunilor sau postarea de fotografii jenante ale cuiva pe rețelele de

socializare, transmiterea de mesaje supărătoare sau de amenințări prin platformele de schimb de mesaje, copierea identității unei persoane și transmiterea în numele acesteia de mesaje răuvoitoare cuiva.” (UNICEF România). Deoarece cyberbullyingul poate îmbrăca mai multe forme, pedepsele sunt vaste și variază de la caz la caz. Salvați copiii a efectuat un studiu ce atestă că 54% din subiecții cu vârste cuprinse între 12 și 17 ani au fost afectați emoțional sau jigniți în spațiul virtual. De asemenea, același studiu relevă că 43% dintre acești copii au văzut sau primit mesaje cu caracter sexual, acest procent pune în lumină o altă infracțiune frecventă: pornografia infantilă.

Aceasta este, conform art. 374, alineatul 1) *Producerea, deținerea, procurarea, stocarea, expunerea, promovarea, distribuirea, precum și punerea la dispoziție, în orice mod, de materiale pornografice cu minori, și se pedepsește cu închisoarea de la un an la 5 ani.* Alineatul 2) afirmă că pedeapsa suferă modificări în spațiul virtual: *Dacă faptele prevăzute în alin. (1) au fost săvârșite printr-un sistem informatic sau alt mijloc de stocare a datelor informatice, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 7 ani.* Pedepsele se pot majora cu o treime dacă faptele au fost săvârșite de un membru al familiei, de un educator/îngrijitor sau dacă au pus în pericol viața minorului. Conform Salvați copiii, efectele traumei pe termen imediat, mediu și lung sunt grave și chiar ireversibile: *Cercetările vorbesc despre sentimente crescute de anxietate, rușine și neputință, cât și despre traume psihologice care merg dincolo de diagnosticul tradițional de tulburare de stres post-traumatică, anxietate și depresie, observate la victimele formelor tradiționale de abuz.*

Cum putem preveni acestea și multe alte infracțiuni și îi cum putem ajuta și pe cei din jurul nostru să se simtă în siguranță pe internet?

În primul rând, ar trebui să ne cunoaștem drepturile și responsabilitățile. În acest sens, ne vin în ajutor opera *Elevul și legea* scrisă de Cristi Danileț și pe care o putem descărca în format pdf, *Convenția ONU* versiunea pentru copii publicate de UNICEF și alte ghiduri orientative puse la dispoziție de site-urile instituțiilor guvernamentale și ale organizațiilor non-guvernamentale.

În al doilea rând, copiii ar trebui educați în sensul dezvoltării unui instinct de conservare. Aceștia ar trebui să cântărească intențiile persoanelor necunoscute și/sau să le evite. De asemenea, este foarte important ca aceștia să facă diferența între un site a cărui conexiune este sigură și al cărui certificat emis de o autoritate de încredere este valid (verificarea se poate face făcând click pe pictograma din fața link-ului unui site web - un lacăt indică siguranța).

În al treilea rând, micii utilizatori de internet ar trebui să cunoască persoanele sau instituțiile la care pot apela pentru a cere ajutor în cazul în care au observat ceva suspect sau au fost victimele nerespectării legii. O instituție care vine în sprijinul Românilor în mediul on-line este Directoratul Național de Securitate Cibernetică – prescurtat DNSC. Supranumit și *Poliția Internetului* DNSC are ca scop respectarea Directivei NIS: *Legea nr. 362/2018 privind asigurarea unui nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și sistemelor informatice, denumită în continuare Legea NIS, transpune în legislația națională Directiva (UE) 2016/1148 (NIS) a Parlamentului European și a Consiliului din 6 iulie 2016 privind măsuri pentru un nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și a sistemelor informatice în Uniune.*

Implementarea Legii NIS la nivelul României intră în atributul Directoratului Național de Securitate Cibernetică, DNSC, autoritate competentă la nivel național pentru securitatea rețelelor și sistemelor informatice.

Totuși, nu este de ajuns ca posibilele victime să fie prevăzătoare, iar părinții minorilor să-și supravegheze copiii. Este necesar ca frecvența infracțiunilor să fie diminuată prin campanii de educare a tuturor utilizatorilor de dispozitive electronice și internet pentru că aceștia să nu devină adevărați călăi ai semenilor lor. Aceste campanii ar trebui să înceapă prin simple afișe amplasate în locuri publice și să se extindă prin intermediul unităților de învățământ preuniversitar. Elevii ar trebui preveniți și educați în sensul venerării empatiei și păstrării unui mediu sigur și armonios pe internet. Aceștia ar trebui încurajați să vorbească despre lucrurile *deranjabile* văzute sau despre situațiile neplăcute la care au luat parte ca utilizatori de dispozitive electronice și internet.